

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 บริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ด้วยวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง คือลำปางเป็นประตูการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน นั้น จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไว้ 4 ประการคือ

1. สร้างจิตสำนึกรักถิ่นเกิด เชิดชูวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ใช้การท่องเที่ยวธรรมชาติเพื่อสุขภาพและวัฒนธรรมเป็นจุดขาย
3. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว การตลาดและการประชาสัมพันธ์
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว

จังหวัดลำปางจึงส่งเสริมให้จัด โครงการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและวัฒนธรรม พ.ศ.2544-2545 โดยมีเหตุผล คือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เนื่องจากรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้รับการตอบสนองของทั่วโลก สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ 21 หรือ AGENDA 21 พันธกรณีที่รัฐบาล 179 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ลงนามในการยอมรับจากการประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา Earth Summit ที่เมืองริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล มิถุนายน 2535 โดยการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพเป็นการจัดการท่องเที่ยวเน้นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม คือ สุขภาพดีทุกระบบ (Holistic Health) และได้พิจารณาถึงศักยภาพของจังหวัดลำปางที่เป็นจังหวัดเก่าแก่ รวม 1,320 กว่าปี นับเป็นแหล่งอารยธรรมทั้งโบราณสถานและ โบราณวัตถุตลอดทั้งวิถีชีวิตของผู้คนที่ส่งผลต่อความเป็นลำปางในปัจจุบัน

โดยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวลำปาง ปี ค.ศ.2001 ต่อเนื่องจากปีส่งเสริมการท่องเที่ยวลำปาง 2000 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีกำลังซื้อ ซึ่งเข้าใจและรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ทดแทนภาคเศรษฐกิจสาขาอื่นๆ ของจังหวัดลำปาง ที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน
3. เพื่อปลูกจิตสำนึกประชาชนในท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. เพื่อพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกิจกรรมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตและสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

5. เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่า การท่องเที่ยวเชิงศึกษาวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งจะต้องมีการให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่นักท่องเที่ยว

และโป่งน้ำร้อน ณ ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปางนี้ ได้รับการจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและวัฒนธรรม โดยเป็นเส้นทางท่องเที่ยวใน โปรแกรมที่ 2 ของจังหวัดลำปาง คือ โปรแกรมที่ 2

อำเภอเมือง	อำเภอเกาะคา	อำเภอห้างฉัตร
1. วัดพระแก้วดอนเต้า	1. วัดพระธาตุลำปางหลวง	1. ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย
2. วัดเจดีย์ขาว	2. วัดพระธาตุจอมปิง	2. ชมรมเพื่อสุขภาพ
3. วัดศรีชุม	3. วัดไหล่หิน	บ้านทุ่งบ่อเป็น
4. วัดศรีรองเมือง	4. อาบน้ำแร่บ้านโป่งร้อน	3. บ้านขามแดงดีมีด
5. บ้านแสนรัก		4. วัดปงยางคก
6. หลวงพ่อเกษม เขมโก		5. สวนป่าทุ่งเกวียน
7. ชมรมรักษาสุนไพรลำปาง		
8. ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคมะเร็งลำปาง (ตรวจสุขภาพ)		
9. โรงงานเซรามิก		
10. กระดาษสาบ้านท่าล้อ		
11. การปั้นหม้อดิน บ้านม่อนเขาแก้ว		
12. การทำครกหิน บ้านไร่ศิลาทอง		
13. ผลิตภัณฑ์เครื่องแก้ว บ้านทรายใต้		

โป่งน้ำร้อน แห่งนี้ถือว่าเป็น “แจ๊ซออน 2” ของลำปาง ที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2540 ซึ่งมีระยะทางห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 22 กิโลเมตร การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างลำบาก คือถนนบางช่วงเป็นดินลูกรัง แต่ในปี พ.ศ.2544 ได้ทำการปรับปรุงถนนเป็นถนนคอนกรีตตลอดเส้นทางด้วยงบประมาณ 10 ล้านบาท เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น โป่งน้ำร้อนตั้งอยู่บนพื้นที่เพียง 1 ไร่ มีห้องอาบน้ำแร่ แบบแช่ 6 ห้องใหญ่ และห้องแช่ 5 ห้องเล็ก รวม 11 ห้อง ห้องน้ำ 4 ห้อง ร้านอาหารแบบเรือนแพ 1 ร้าน แบบเพิง 1 ร้าน ทศนิยภาพ โดยรอบยังไม่สวยงามดูจัดตา เช่น ได้สร้างบ่อพักน้ำร้อนบริเวณหน้าห้องอาบน้ำแร่ และการให้บริการนั้นได้จัดเก็บค่าบริการอาบน้ำแร่คนละ 20 บาท ต่อ 1 ชั่วโมง ในปี พ.ศ.2544 มี

นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและใช้บริการอาบน้ำแร่ จำนวน 4,267 คน โดยส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่น จังหวัดลำปาง แต่ยังเป็นจำนวนที่น้อยและผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวยังไปนํ้าร้อนแห่งนี้ยังไม่พอใจกับการบริการและการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปนํ้าร้อนนี้บริหารจัดการโดยสมาชิกที่จัดตั้งขึ้นเองจากสมาชิกภายในหมู่บ้าน ซึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ขาดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ชัดเจน ขาดการให้ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการ และขาดการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ไปนํ้าร้อนยังไม่เป็นที่รู้จักทั่วๆ ที่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง คือ วัดพระธาตุลำปางหลวง

ดังนั้น จึงเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวไปนํ้าร้อนแห่งนี้ควรได้รับการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีขึ้น โดยมีประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเอง จึงได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว ขึ้น

4.2 ผลการศึกษา

การเสนอผลการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวกรณีศึกษาบ้านไปนํ้าร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรที่อาศัยอยู่หมู่ที่ 1 บ้านไปนํ้าร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จำนวนทั้งสิ้น 213 คน จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการหาค่าทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA ดังนี้

4.2.1 ปึงจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

4.2.2 ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

4.2.3 การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวระหว่าง
ประชาชนที่มีปึงจัยส่วนบุคคลต่างกัน

4.2.4 แนวทางที่ประชาชนจะเข้าร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

4.2.1 ปึงจัยส่วนบุคคลของประชาชน

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชาชนจำนวน 213 คน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา สามารถสรุปและนำเสนอข้อมูลในรูปตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ (N = 213)		
- ชาย	89	41.8
- หญิง	124	58.2
อายุ (N = 213)		
- ต่ำกว่า 30 ปี	18	8.5
- 31 – 40 ปี	43	20.2
- 41 – 50 ปี	84	39.4
- 51 ปีขึ้นไป	68	31.9
อาชีพ (N = 213)		
- รับจ้าง	114	53.5
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	23	10.8
- เกษตรกรรม	67	31.5
- อื่นๆ	9	4.2
ระดับการศึกษา (N = 213)		
- ไม่เกินประถมศึกษา	158	74.2
- มัธยมศึกษา	24	11.3
- ปริญญาตรี	4	1.9
- อื่นๆ	27	12.7

เพศ จากตาราง 1 แสดงว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนเป็นเพศชาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 อาจวิเคราะห์ได้ว่าเพศชายได้ไปทำงานนอกหมู่บ้านหรือไกลบ้านมากกว่าเพศหญิงที่ส่วนใหญ่จะทำงานในหมู่บ้านหรือไม่ไกลจากแหล่งที่อยู่อาศัย จึงทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว นั้น เพศไม่ใช่สิ่งสำคัญที่เป็นข้อจำกัดในการมีส่วนร่วม ทุกเพศสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ถ้ามีความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยว

อายุ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา มีช่วงอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.9 อันดับที่ 3 คือมีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 และมีประชาชน ส่วนน้อยที่สุดที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนและใกล้เป็นผู้สูงอายุ คือระหว่าง 41-50 ปี ซึ่งในชนบทประชาชน ในวัยนี้จะให้ความสำคัญกับถิ่นกำเนิดของตัวเองมากกว่าไปผจญภัยที่อื่น ส่วนประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ต้องการไปผจญภัยหรือแสวงหาความมั่นคงในชีวิตจากที่อื่นมากกว่า แต่ในที่สุดก็อาจกลับยัง บ้านเกิดของตัวเอง

อาชีพ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมา มีอาชีพเกษตรกรรวมจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 อันดับที่ 3 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 สุดท้ายคือ อาชีพอื่นๆ คือนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ เป็นต้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่าประชาชนในหมู่บ้านต้องการได้รับความช่วยเหลือในการสร้างงาน สร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและแผนพัฒนาการ ท้องถิ่นไทย ในการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง และมีการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยมุ่งประ โยชน์ ในระยะยาวของชุมชน โดยเฉพาะท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวของตัวเอง

การศึกษา ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับไม่เกินประถมศึกษา จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 74.2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา มีการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 อันดับที่ 3 มีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และประชาชนที่มีการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า ถึงแม้ว่าการศึกษาของประชาชนจะต่ำกว่าประถมศึกษาแต่เชื่อว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนนั้น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรนำมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังหรือนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งหลาย

4.2.2 ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

ลักษณะของข้อมูลที่เป็นระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เป็นข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชนจะประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผนและการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการ 3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน 4. การมี ส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ข้อมูลที่ได้จากคำตอบที่ถูกแบ่งเป็นระดับขั้น (Interval Scale)

สามารถสรุป และนำเสนอในรูปแบบตารางที่แสดงค่ากลางของข้อมูล (Mean), และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล (Standard Deviation) ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่าง

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว	N	X	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	213	2.63	.93	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	213	2.21	.93	น้อย
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เกิดจากการดำเนินงาน	213	1.73	.80	น้อย
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	213	0.82	.94	น้อยมาก
รวม	213	1.85	.65	น้อย

ตามตาราง 2 ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 213 คน ได้วัดระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยให้คะแนนตนเองซึ่งแบ่งเป็นระดับตามเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละการมีส่วนร่วม จากตาราง 2 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับ 2.63 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน อยู่ในระดับ 2.21 และ 1.73 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อย และสุดท้ายเป็นการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับ 0.82 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการในแหล่งท่องเที่ยวโป่งน้ำร้อนแห่งนี้มีการจัดการโดยคนกลุ่มเล็กที่ได้ดำเนินการสืบทอดกันมานานประชาชนโดยส่วนใหญ่ในหมู่บ้านไม่สามารถเข้าไปติดตามและประเมินการทำงานได้ และผลรวมของระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ 1.85 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อย ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมไม่แท้จริงเป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน หรือยังไม่บรรลุเป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโป่งน้ำร้อนเป็นการจัดการโดยกลุ่มประชาชนกลุ่มเล็กกลุ่มเดียวที่ทำการดูแลโป่งน้ำร้อนสืบทอดกันมานาน จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโป่งน้ำร้อนได้ เพื่อให้การมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจึงควรได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การจัดการมีระบบมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจเข้ามาท่องเที่ยวยัง โป่งน้ำร้อนแห่งนี้เพิ่มมากขึ้น

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในแต่ละด้าน

ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว	N	X	S.D.	ระดับความต้องการมีส่วนร่วม
1. ต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผนและการตัดสินใจ	213	3.13	.78	ปานกลาง
2. ต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	213	2.81	.84	ปานกลาง
3. ต้องการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน	213	3.63	.59	สูง
4. ต้องการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	213	2.89	.86	ปานกลาง
รวม	213	3.11	.58	ปานกลาง

ตามตาราง 3 ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 213 คน ได้วัดระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยให้คะแนนตนเองซึ่งแบ่งเป็นระดับตามเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละความต้องการ จากตาราง 3 พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผนและการตัดสินใจ การติดตามและประเมินผล และการปฏิบัติการ อยู่ในระดับ 3.31, 2.81 และ 2.89 คะแนนตามลำดับ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความต้องการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน นั้น อยู่ในระดับ 3.63 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้างและเกษตรกรกรรม ดังนั้น การได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการของแหล่งท่องเที่ยว ไปน้ร้อนไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมก็เป็นสิ่งที่พวกเขาต้องการเป็นอย่างมาก และไปน้ร้อนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยประโยชน์และ โอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งหมายความว่าความถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน ที่ประชาชนต้องอนุรักษ์ และจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้อยู่อย่างยั่งยืน และผลรวมของความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ 3.11 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างอาจไม่แน่ใจว่าจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมตามที่พวกเขาต้องการหรือไม่

4.2.3 การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวระหว่างประชาชนที่มี

ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง

การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของประชาชน จำแนกกับปัจจัยส่วนบุคคลต่างๆ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งนำเสนอในรูปตาราง และมีการแสดงผลการทดสอบค่าที (T-Test) ที่แสดงค่าความแตกต่างที่จำแนกตามเพศ ส่วนการจำแนกตามอายุ อาชีพ การศึกษา จะแสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยจะนำเสนอตารางเป็นคู่ๆ ดังนี้

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง
ในการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ

เพศ	N	X	S.D.
ชาย	89	3.26	.53
หญิง	124	3.01	.60

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน

เพศ	Sig	T
ชาย หญิง	.002	3.21

จากตาราง 4 แสดงว่าเพศชายมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 3.26 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ซึ่งมากกว่าเพศหญิงที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 3.01 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

จากตาราง 5 ผลการทดสอบค่าที (T - Test) ของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายกับกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีความต้องการในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงกล่าวได้ว่าความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเข้าร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง อาจวิเคราะห์ได้ว่า เพศชายส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำของครอบครัว จึงทำให้มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นในการที่จะจัดการการท่องเที่ยว ไม่ว่าในด้านการร่วมกันวางแผนงาน การปฏิบัติงาน และการควบคุมดูแล ดังนั้น เพศชายจึงมีความต้องการที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โป่งน้ำร้อน เพื่อให้มีการจัดการที่ดีกว่าเดิม และการมีส่วนร่วมในปัจจุบันนั้นยังอยู่ในระดับน้อย แต่ความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูงในด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน ทั้งนี้ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายอาจเห็นว่าการแบ่งปันผลประโยชน์ในปัจจุบันเป็นการแบ่งปันที่ไม่ชัดเจนจึงต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อให้ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ไม่ใช่เพียงแต่ประชาชนกลุ่มเล็กๆ เท่านั้นเอง

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง
ในการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ

อายุ	N	X	S.D.
ต่ำกว่า 30 ปี	18	2.96	.62
31 – 40 ปี	43	2.85	.55
41 – 50 ปี	84	3.15	.55
51 ปีขึ้นไป	68	3.27	.59

ตาราง 7 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	DF	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	5.333	1.778	5.545	.001
ภายในกลุ่ม	209	67.000	.321		

ตามตาราง 6 แสดงว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูงกว่า 51 ปี จะมีคะแนนเฉลี่ย 3.27 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน รองลงมาคือประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี ได้คะแนนเฉลี่ย 3.15 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน อันดับ 3 คือประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ได้คะแนนเฉลี่ย 2.96 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน และอันดับสุดท้ายคือประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี ได้คะแนนเฉลี่ย 2.85 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ตามตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ของความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงกล่าวได้ว่าอายุที่แตกต่างกันเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว อาจวิเคราะห์ได้ว่า ประชาชนที่มีอายุสูงกว่า 51 ปี จะมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีอายุมากจะเห็นว่าโป่งน้ำร้อนเป็นสถานที่อยู่คู่กับหมู่บ้านมานานแล้วจึงต้องการให้มีการอนุรักษ์ การพัฒนา และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโป่งน้ำร้อนให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป และผู้ที่มีอายุ 41-50 ปี นับเป็นช่วงอายุที่มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว แต่โดยรวมแล้วความต้องการมีส่วนร่วมของทุกระดับอายุมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างยังไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของโป่งน้ำร้อนมากนัก คณะกรรมการฯ ที่จัดการแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันยังไม่เปิด โอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมเท่าที่ควร

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	X	S.D.
รับจ้าง	114	3.12	.51
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	23	2.98	.68
เกษตรกร	67	3.18	.61
อื่นๆ (นักเรียน/นักศึกษา/ข้าราชการ)	9	2.87	.95

ตาราง 9 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการ

การท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันแหล่งความแปรปรวน	DF	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	1.214	.405	1.189	.315
ภายในกลุ่ม	209	71.119	.340		

ตามตาราง 8 แสดงว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร ได้คะแนนเฉลี่ย 3.18 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน รองลงมา คือประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง ได้คะแนนเฉลี่ย 3.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน อันดับ 3 คือประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ได้คะแนนเฉลี่ย 2.98 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน และอันดับสุดท้ายคือประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ (นักเรียน/นักศึกษา/รับราชการ) ได้คะแนนเฉลี่ย 2.87 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ตามตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ของความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร อาจวิเคราะห์ได้ว่า อาชีพไม่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนในหมู่บ้านโป่งร้อนเห็นความสำคัญของการจัดการ การพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ทุกคนในหมู่บ้านได้ใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะในฤดูหนาว ดังนั้น ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรล้วนได้รับประโยชน์จากน้ำร้อนที่โป่งร้อนทั้งสิ้น และระดับความต้องการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่ว่าจะมีอาชีพอะไรก็ตามประชาชนกลุ่มตัวอย่างก็พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น การเข้าไปทำงานเพื่อรับค่าจ้างจากการดำเนินงานในโป่งน้ำร้อน

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างใน
การจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	N	X	S.D.
ไม่เกินประถมศึกษา	158	3.13	.53
มัธยมศึกษา	24	2.82	.73
ปวช./ปวส.	27	3.26	.69
ปริญญาตรี	4	3.36	.45

ตาราง 11 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาค้างกัน

แหล่งความแปรปรวน	DF	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	2.909	.970	2.919	.035
ภายในกลุ่ม	209	69.424	.332		

ตามตาราง 10 แสดงว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 3.36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน รองลงมาคือประชาชนที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 3.26 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน อันดับ 3 คือ ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 3.13 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน และอันดับสุดท้ายคือประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้คะแนนเฉลี่ยของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 2.82 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ตามตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ของความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด อาจวิเคราะห์ได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวที่ดี คือ การมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ซึ่งการศึกษาอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจอันดีต่อการมีส่วนร่วมที่จะจัดการการท่องเที่ยวให้เป็นไปด้วยดี และความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูง มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาคือตัวผลักดันให้ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นระบบและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4.2.4 แนวทางที่ประชาชนจะเข้าร่วมจัดการการท่องเที่ยว

ลักษณะของข้อมูลที่เป็นแนวทางที่ประชาชนจะเข้าร่วมจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร การเข้าร่วมเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลและปฏิบัติงาน การเข้าร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้โป่งน้ำร้อนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง นำมาเสนอในรูปแบบตารางที่แสดงร้อยละ ดังตารางที่ 12 และข้อเสนอแนะของประชาชนกลุ่มตัวอย่างนั้นได้นำเสนอในรูปแบบของการบรรยายสรุป

ตาราง 12 แสดงจำนวน และร้อยละของแนวทางที่จะเข้าร่วมจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่ม
ตัวอย่าง

แนวทางที่จะเข้าร่วมจัดการการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จัดตั้งองค์กรความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง	61	28.6
2. การร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความเหมาะสมทั้งระดับส่วนตัว และชุมชน	32	15.0
3. พัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้านเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	56	26.3
4. มีมาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินในระดับบุคคล ชุมชน และสภาพแวดล้อม	64	30.0
รวม	213	100

ตามตาราง 12 แสดงถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตนเองสมควรจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีมาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินในระดับบุคคล ชุมชน และสภาพแวดล้อมเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 30.0 จำนวน 64 คน รองลงมาคือการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 28.6 จำนวน 61 คน อันดับสามคือ การพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้านเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 26.3 จำนวน 56 คน และสุดท้ายคือการร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความเหมาะสมทั้งระดับส่วนตัวและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 15.0 จำนวน 32 คน อาจวิเคราะห์ได้ว่า ในการจัดการท่องเที่ยวนั้นถ้าต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และเพื่อความยุติธรรมในการมีส่วนร่วม ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการจัดการ ทั้งนี้ เพื่อความโปร่งใส เพื่อการพัฒนา และเพื่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างยังได้แนะนำแนวทางในการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การท่องเที่ยวของโป่งร้อน โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้

1. การเข้าเป็นคณะกรรมการบริหาร ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ในด้านการจัดการการท่องเที่ยวจริง
และมาจากการคัดเลือกและแต่งตั้งจากมติของประชาชนในหมู่บ้าน โดยก่อนการคัดเลือกควรจะมีการ
รณรงค์ให้คนที่มีความรู้ความสามารถเสนอตัวเองเข้ามาทำงาน และประชาชนในหมู่บ้านต้องร่วมกัน
แสดงความคิดเห็น และออกกฎระเบียบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโป่งน้ำร้อน

2. ต้องมีแรงจูงใจในการเข้าทำงานในแหล่งท่องเที่ยวโป่งร้อน โดยให้ค่าจ้าง เงินเดือน และ
สวัสดิการที่ดี และควรจ้างเป็นพนักงานประจำมากกว่าการเปลี่ยนเวรกันมาปฏิบัติงาน และควรมี
เกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำงานที่ชัดเจน

3. ต้องช่วยกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวโป่งน้ำร้อน ช่วยกันรักษาความสะอาด โดยมีภาระ
ในการรองรับขยะและมีการกำจัดที่ดี พร้อมทั้งพัฒนา ปรับปรุงทัศนียภาพและสภาพแวดล้อมให้
สวยงามยิ่งขึ้น

4. ประชาชนในหมู่บ้านเองควรช่วยกันประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
วิทยุ โทรทัศน์ และติดป้ายประชาสัมพันธ์โป่งร้อนทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและในจังหวัดลำปางให้มาก
กว่านี้

จากข้อเสนอแนะทั้ง 4 ประการ สามารถวิเคราะห์ได้ว่าข้อเสนอแนะที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง
แนะนำนั้นมีความหมายเป็นนัยว่า ถ้าต้องการจัดการการท่องเที่ยวของโป่งร้อนให้ดีขึ้นก็ต้องมีการ
จัดการที่เป็นระบบ มีความโปร่งใส ยุติธรรม ร่วมแรงร่วมใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้
โป่งน้ำร้อนแห่งนี้อยู่อย่างยั่งยืนชั่วลูกชั่วหลาน